2022-052

Archeologienota Kortemark Waterhoenstraat

Programma van Maatregelen

Bert ACKE en Maarten BRACKE

6-4-2022

1. Gemotiveerd advies

De archeologienota kadert in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Naar aanleiding van een geplande aanvraag voor een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen te Kortemark Waterhoenstraat (provincie West-Vlaanderen), gelegen buiten woon- of recreatiegebied en waarbij de totale oppervlakte van de bodemingrepen groter is dan 5000m², dient de initiatiefnemer een archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag. De archeologienota dient opgemaakt te worden onder supervisie van een erkend archeoloog.

Het terrein is gelegen in een landelijke omgeving, net buiten de bewoningskern van Kortemark, op ca. 1km ten noordwesten van de dorpskerk en de markt. Kortemark is centraal in West-Vlaanderen gelegen, het is de hoofdgemeente van de fusiegemeente met dezelfde naam en met als andere deelgemeenten Werken, Zarren en Handzame. Deze deelgemeenten bevinden zich allen ten westen van Kortemark. De Waterhoenstraat is een kleine straat ten noorden van de dorpskern en iets ten westen van het plangebied. Het terrein is 22 393m² groot en heeft een onregelmatige vorm. Het is onbebouwd en in gebruik als landbouwgrond. Ten westen, noorden en oosten zijn eveneens landbouwgronden aanwezig, ten zuiden zijn de tuinen van woningen langsheen de Koutermolenstraat gelegen.

De geplande werken zijn tweeledig en betreffen:

- Het uitgraven van een vijver met oppervlakte van 1080m² in het zuidwestelijke deel van het plangebied. Deze vijver wordt op het diepste punt meer dan 4m onder maaiveld aangelegd.
- Het ophogen van de landbouwgronden in de resterende oppervlakte (21 313m²) van het plangebied. De grond die wordt uitgegraven voor het aanleggen van de vijver wordt gebruikt bij deze ophoging en wordt rechtstreeks op het huidige maaiveld aangebracht. Waar er wordt opgehoogd, wordt voorafgaand geen teelaarde afgegraven. De ophoging varieert van enkele cm tot ca. 50cm.

De compactie die het ophogingspakket zal veroorzaken aan het onderliggende teelaardepakket is verwaarloosbaar. De echte bodemimpact situeert zich enkel ter hoogte van de geplande vijver.

Het plangebied is gelegen op de overgangsgronden tussen het hogere Plateau van Wijnendale in het noorden en de vallei van de Handzamevaart in het zuiden. Het terrein helt geleidelijk van west (ca. +12,71m TAW) naar oost (+13,91m TAW), met vooral in het noordwesten een lager gelegen zone. Er bevinden zich geen natuurlijke waterlopen nabij het plangebied. Het terrein is minstens sinds ca. 1777 in gebruik als landbouwgrond en onbebouwd. In het westelijke deel van het plangebied zijn matig natte lemig zandbodems zonder profiel aanwezig, in het oostelijke deel matig droge lemig zandbodems met verbrokkelde ijzer en/of humus B horizont aanwezig. De bouwvoor van deze bodemsoorten is minstens ca. 30cm dik. Op archeologisch vlak zijn er - behalve de aanwezigheid van enkele grafcirkels uit de metaaltijden, en summiere aanwijzingen voor landelijke bewoning in de ijzertijd en de volle middeleeuwen - weinig gegevens voorhanden voor de omgeving van het plangebied.

Enkel het uitgraven van de vijver (1080m²) heeft een reële bodemimpact; deze gaat meerdere meter diep en zal een potentieel archeologisch niveau vernielen. Door het gebrek aan archeologisch

onderzoek is de archeologische verwachting van het plangebied en de omgeving moeilijk in te schatten. In ieder geval is dit een omgeving die al meerdere eeuwen schaars is bebouwd. Als er al een verwachting kan opgesteld worden, dan betreft het een verwachting voor landelijke sites met grondsporen; in situ bewaring van steentijd artefactensites wordt niet verwacht, daarvoor zijn de landschappelijke kenmerken niet gunstig. Een landelijke archeologische site kenmerkt zich door een verspreiding van gebouwen en activiteitenzones op een grotere oppervlakte, deze kan niet gevat worden op een kleine oppervlakte van 1080m². Verder vooronderzoek van zo'n kleine zone zal geen nuttige archeologische kenniswinst kunnen bijbrengen en wordt dus niet geadviseerd.

De ophoging van de rest van het terrein met de uitgegraven grond zal geen verstoring veroorzaken aan het eventueel aanwezige archeologische erfgoed, hier wordt eveneens geen verder onderzoek geadviseerd.

Er zijn geen verdere archeologische maatregelen nodig en de rapportering kon beperkt blijven tot een archeologienota met beperkte samenstelling.